

هو الحکیم

کنزیده میراث مکتوب دانش تغذیه

در تاریخ پزشکی اسلام و ایران

www.ketab.ir

گردآوری و تدوین:

دکتر فرزانه خدای

کتابخانه
۲۲۹۵۸۴۸

سرشناسه: غفاری، فرزانه، ۱۳۳۹-

عنوان و نام پدیدآور: گزیده میراث مکتوب دانش تغذیه در تاریخ پزشکی اسلام و ایران / گردآوری و تدوین: فرزانه غفاری

مختصات نشر: تهران، نوین پژوه سینا، ۱۴۰۰

مختصات ظاهری: ۲۱۰ ص.: مصور (بجلی رنگی). ۲۲۴×۲۹۶ م.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۶۷-۰۲-۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: پزشکی سنتی-ایران-کتابشناسی

موضوع: Traditional medicine-Iran-Bibliography

موضوع: پزشکی-ایران-کتابشناسی

موضوع: Medicine-Iran-Bibliography

موضوع: تغذیه-کتابشناسی

موضوع: Nutrition -Bibliography

موضوع: نسخه‌های خطی-ایران-فهرست‌ها

موضوع: Manuscripts-Iran-Catalog

موضوع: نسخه‌های خطی-ایران-فهرستگان‌ها

موضوع: Manuscripts-Iran-Union Lists

رده‌بندی کنگره: ۵۶۶۱

رده‌بندی دیویی: ۶۱۶/۶۱۰.۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۰۰ ۶۴۴

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

عنوان: گزیده میراث مکتوب دانش تغذیه در تاریخ پزشکی اسلام و ایران

تدوین: فرزانه غفاری

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۶۷-۰۲-۷

ناشر: انتشارات نوین پژوه سینا

نشانی ناشر: تهران، خیابان دکتر شریعتی، بالاتر از پل صدر، کوچه داد، پلاک ۱۷، طبقه ۲، واحد ۵

تلفن: ۰۲۱-۲۲۴۹۳۷۰۲

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به ناشر است.

رساله‌ها و نسخه‌های کهن در سه تمدن‌های بزرگ، میراث ارزشمندی هستند که احیا و بازنویسی و چاپ آنها می‌تواند تأثیری شگرف در معرفی هویت و عظمت هر تمدنی داشته باشد. رساله‌ها و نسخ کهن پزشکی نیز از این قاعده مستثنی نیستند و چه بسا رسالت مهم‌تری داشته باشند، چرا که با احیا و بازنویسی متون پزشکی کهن، بسترهای تحقیقاتی متعددی برای ارتقاء سلامت جامعه نیز فراهم می‌آید.

و اما در خصوص میراث مکتوب طب سنتی ایران و اسلام که تعداد نسخ برجای مانده از آن بالغ بر هزاران نسخه می‌باشد، باید خاطر نشان کرد که خوشبختانه در زمان کنونی با تأسیس دانشکده‌های طب ایرانی و مراکز تحقیقاتی ذی ربط، بستر مناسبی برای مطالعه و پژوهش متخصصان و دستیاران طب ایرانی، دانش‌آموختگان تاریخ علوم پزشکی و سایر علاقه‌مندان به این حوزه ایجاد شده و آنها می‌توانند با یافته‌های جدید خود و با الهام از آموزه‌های حکیمان بزرگی چون رازی (در: ۳۱۳ ق)، ابن سینا (در: ۴۲۸ ق)، جرجانی (در: ۵۳۱ ق) و دیگر دانشمندان بزرگ، در توسعه دستاوردهای نوین پزشکی نقش آفرینی کرده و با بهره‌مندی از این دانش بوی در گسترش سلامت و بهداشت جامعه تأثیرگذار باشند.

یکی از موضوعات بسیار مهم و کاربردی در مکتب پزشکی ایران، بحث تغذیه و اهمیت آن در سلامتی انسان‌ها است. تقریباً در اغلب آثار و کتب پزشکی حکمای گذشته به گونه‌ای مستقیم یا غیر مستقیم به بحث تغذیه پرداخته شده است.

در این پژوهش سعی بر آن شده که گزیده‌های کتاب‌ها و نسخه‌هایی که مباحث خود را به طور کامل به موضوع تغذیه اختصاص داده‌اند و در حوزه تمدن ایران و اسلام نگارش یافته‌اند معرفی شوند و از معرفی آثار دیگر به جهت گسترده‌گی آنها چشم‌پوشی شده است.

فهرست مطالب

ردیف	نام نسخه موضوع	نام مؤلف یا کاتب	صفحه
۱	کیمیا الأطعمه أطعمه	کندی، یعقوب بن اسحاق	۱۳
۲	تدبیر الصحه بالمطعم والمشرب کلیات و مبادئ تغذیه	حنین بن اسحاق	۱۵
	تقديم الفواكه قبل الأطعمة والأطعمة قبل الفواكه (رسالة في) تدابیر غذایی	رازی، محمد بن زکریا	۱۷
۴	منافع الأغذية ودفع مضارها کلیات و مبادئ تغذیه	رازی، محمد بن زکریا	۱۹
۵	ماء الحین أغذیه و أدویه	رازی، محمد بن زکریا	۲۱
۶	السكنجین، منافع السکنجین، منافع الشراب المسمى سکنجین أغذیه و أشربه	ابن سینا، حسین بن عبدالله	۲۳
۷	الأغذية والأدوية أغذیه و أدویه	ابن سینا، حسین بن عبدالله	۲۵
۸	منهاج البیان فی ما یستعمله الإنسان کلیات و مبادئ تغذیه	ابن جزله، یحیی بن عیسی	۲۷
۹	فرخ نامه جالی = فرح نامه مفردات و مرکبات غذایی	جاللی یزدی، مطهر بن محمد	۲۹
۱۰	اغذیه و ادویه أغذیه و أدویه	متطبب هروی، ابوالمظفر بن مستنصر	۳۱

٣٣	سمرقندی، محمد بن علی	أطعمة المرضى، أغذية المرضى، النجيبات أغذية المرضى	١١
٣٥	نصير الدين طوسی، محمد بن محمد	الطعوم کلیات ومبانی تغذیه	١٢
٣٧	نصير الدين طوسی، محمد بن محمد	پندهایی از کامل الصناعة درباره طعوم کلیات ومبانی تغذیه	١٣
٣٩	سمرقندی، محمد بن علی	الأغذية والأشربة أغذیه وأشربه	١٤
٤١	ابن یبطار، عبد الله بن احمد	الجامع لفردات الأدوية والأغذية = الجامع لقوي الأدوية والأغذية = المفردات أغذیه وأدویه	١٥
٤٣	هروی، محمد بن مستنصر	نزهة الملوك، خواص الأشياء، سود وزيان خوردي ها و نوشيدنی ها، تقويم الصحة کلیات ومبانی تغذیه	١٦
٤٥	نجم الدين شيرازي، محمود بن الیاس	مأكولات ومشروبات (نظم فارسی) هادیاجه منشور فارسی) کلیات ومبانی تغذیه	١٧
٤٧	مجهول	خواص غلات مفردات ومركبات غذایی	١٨
٤٩	اسفراینی، محمد بن علی	تقويم الأدوية والأغذية أغذیه وأدویه	١٩
٥١	بسیاق اطعمه، احمد بن حلاج	کنز الإشتها أغذیه وأشربه	٢٠
٥٣	بسیاق اطعمه، احمد بن حلاج	کجری نامه = کجری نامه أطعمه	٢١
٥٥	یوسفی هروی، یوسف بن محمد	مأكول ومشروب، تدبیر مأكول ومشروب تدابیر غذایی	٢٢

۵۷	مجهول	مأکول ومشروب (رساله در بیان تدبیر) تدابیر غذایی	۲۳
۵۹	مجهول	طبایع و امزجه مأکولات و ادویه اغذیه و ادویه	۲۴
۶۱	مجهول	پختن طعام / کتاب طبایخ نامه آشپزی	۲۵
۶۳	مجهول	پختن حلوا آشپزی	۲۶
۶۵	مجهول	مأکول ومشروب تدابیر غذایی	۲۷
۶۷	باروچی بغدادی، محمد علی	کارنامه اطعمه	۲۸
۶۹	أعمش، ابی علی	الطبخ اغذیه و ادویه	۲۹
۷۱	متطبب حسینی، احمد	بدایع الاسرار اغذیه و ادویه	۳۰
۷۳	مجهول	الرشیدیه (غذای معروف رشته) اطعمه	۳۱
۷۵	محمد باقر بن محمد یوسف	چاقی و لاغری بدن تغذیه درمانی	۳۲
۷۷	صوفی مازندرانی، محمد بن عبدالله	کلیات اطعمه	۳۳
۷۹	کا: محمد جعفر بن امین اضاری	طبایخی آشپزی	۳۴
۸۱	آشپزباشی، نورالله	ماده الحیاة، آشپزی اطعمه	۳۵